

Vom Umgang mit Sklaven

SENECA^a LUCILIO^b SUO SALUTEM¹

Libenter ex iis, qui a te veniunt, cognovi familiariter te cum servis tuis vivere. „Servi sunt.“ Immo homines. „Servi sunt.“ Immo contubernales. „Servi sunt.“ Immo humiles amici. „Servi sunt.“ Immo conservi, si cogitaveris tantundem² in³ utrosque licere² fortunae⁴. Itaque rideo istos, qui turpe existimant cum servo suo cenare.

„Maiores nostri“ dominum patrem familiae appellaverunt, servos – quod etiam in mimis adhuc durat – familiares; Instituerunt diem festum^c, non quo⁵ solo cum servis domini vescerentur, sed quo⁵ utique honores⁶ illis in domo gerere⁶, ius dicere permiserunt et domum pusillam rem publicam esse iudicaverunt⁷. Dicit aliquis nunc me vocare ad pilleum servos et dominos de fastigio suo deicere, quod dixi: „Colant potius dominum quam timeant.“ Qui colitur, et amat: non potest amor cum timore misceri. Rectissime ergo facere te iudico, quod timeri a servis tuis non vis.

Haec tamen⁸ praecepti mei summa est: sic cum inferiore vivas quemadmodum tecum superiorem velis vivere.

SENECA, AD LUCIL. 47, 1-2;13-14;18; GEK.; 153 WW.

¹ (aliquis alicui) **salutem** <dicit>:
(jemand) grüßt (jemanden);

² **tantundem** (= tantum + dem): gleich viel;

³ **in** (+ Akk.): gegenüber

⁴ **fortuna**, -ae f.: das (blinde) Schicksal

⁵ **quo** = ut eo <die>

⁶ **honores gerere**: „Ehrenämter“ auszuüben

⁷ **iudico** 1: bestimmen

⁸ **tamen**: also

^a **Seneca**, -ae m.: L. Annaeus Seneca, stoischer Philosoph und Schriftsteller, ca. 1-65 n. Chr.

^b **Lucilius**, -i m.: Lucilius, Adressat des Briefes

^c Das Saturnalienfest am 17. Dezember, an dem den Sklaven besondere Rechte eingeräumt wurden.